

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів	4	
Місце в індивідуальному навчальному плані ЗВО	Обов'язкова	
Рік навчання (шифр курсу)	1 (281ПУА_мд_2024)	1 (281ПУА_мз_2024 [1] (Л.Н.))
Семестр	1	1 / 2
Лекції (години)	26	2 / 8
Практичні (години)	14	0 / 4
Самостійна робота (години)	80	106
у т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)	×	40
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Формування у здобувачів вищої освіти комплексного уявлення про становлення парламентаризму, характер та зміст парламентської діяльності в Україні та світі, про вплив роботи парламенту на сферу публічних відносин, на засади вироблення й аналізу публічної політики, технології прийняття управлінських рішень

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню, є складовими Єдиного фахового вступного випробування для здобуття ступеню магістр зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування.

4. Компетентності

Загальні:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

Фахові (спеціальні):

ФК 02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

ФК 03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

ФК 07. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

ФК 10. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

5. Результати навчання

ПРН 01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

ПРН 02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

ПРН 11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати вивчення навчальної дисципліни
ПРН 01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень	Знати теоретичні основи парламентаризму та розуміти його вплив на вироблення публічної політики, значення її аналізу для розвитку державності
	Розуміти сутність технологій прийняття управлінських рішень на рівні законодавчого органу влади
ПРН 02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення	Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, спираючись на вимоги чинного законодавства та досвід законотворчої діяльності українського парламенту
	Уміти виявляти правові колізії та проблеми, навчитись розробляти для їх усунення проекти нормативно-правових актів, спираючись на досвід роботи українського та зарубіжних парламентарів
ПРН 11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень	Уміти розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, спираючись на аналіз діяльності Європарламенту та парламентів країн-членів Євроатлантичного альянсу
	Узагальнювати інформацію щодо законодавчих, часових та ресурсних обмежень, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень, які приймають на рівні парламентів, парламентських груп, комітетів тощо

6. Методи навчання і викладання

Методи організації навчання: словесні: лекція, розповідь, пояснення; практичні: виконання завдань на практичних заняттях, виконання завдань із самостійної роботи; робота з навчально-методичною та науковою літературою, з аналітичними матеріалами.

Методи стимулювання: оперативний контроль, вказування на недоліки.

Інноваційні методи: інтерактивні: рольова гра (засідання парламентського комітету), брейн-стормінг; мультимедійні: використання презентацій.

Методи контролю: усного: опитування; письмового: контрольна робота, виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Парламентаризм як політичний інститут: теоретико-методологічні підходи вивчення

Поняття «парламентаризм». Парламент як уособлення парламентаризму. Парламентаризм як форма суспільного співжиття.

Сучасний парламентаризм, його значення і функції. Відповідальність уряду перед парламентом. Розвиток системи партій. Захист прав і свобод громадян. Обмежений парламентаризм. Основні типи парламентаризму: незавершений парламентаризм, парламентське правління, моністичний

парламентаризм, дуалістичний парламентаризм, парламентський міністеріалізм і т. п.

Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму

Британські концепції парламентаризму: Дж. Локк «Два трактати про державне правління», Е. Берк та концепція парламентського представництва, І. Бентам і концепція утилітаризму, Дж. Міль та есе «Представницьке правління», Г. Спенсер, Т. Г. Грін. Американські концепції парламентаризму: Дж. Медісон, Т. Джефферсон, Л. Гамільтон. Ідеї бікамералізму. Ідеї парламентаризму в німецькій філософії: Кант і принцип народного суверенітету, Гегель і «Філософія права».

Основні ідеї парламентаризму в український політичній думці (П. Орлик, М. Драгоманов, М. Кістяківський, М. Туган-Барановський, М. Грушевський, М. Днестрянський та ін.)

Тема 3. Структура сучасних парламентів. Сучасні моделі парламентаризму.

Однопалатні парламенти. Двопалатна структура парламенту. Специфіка двопалатних парламентів в унітарних державах: парламент як орган регіонального (територіального) представництва, парламент як орган представництва інтересів місцевого управління та самоврядування. Проблема рівності палат у законодавчій сфері в двопалатних парламентах.

Порядок формування парламентів. Система парламентських виборів. Прямі вибори. Непрямі або багатоступінчасті вибори. «Реальне представництво». Формування парламентів на змішаній основі. Член парламенту «за посадою». Норма представництва. Кількісний склад парламентів: специфіка унітарних і федеративних держав.

Вестмінстерська парламентська система: переваги та недоліки (склад, організація: керуючі органи, комітети, дебати), повноваження, розгляд законопроектів). Американська (конгресійна) модель. Змішана модель (Німеччина, Франція та ін.). Система стримувань та противаг: американський та європейський досвід. Процес законотворення в цих моделях (порівняльний аналіз)

Тема 4. Витоки українського парламентаризму. Парламентаризм в Україні за радянських часів та в новітній період

Становлення парламентаризму на сучасних українських територіях (віче доби Київської Русі, Козацька Генеральна Рада). Формування парламентаризму в добу українських визвольних змагань 1917 – 1920 рр. (Центральна Рада і Генеральний Секретаріат, Трудовий конгрес періоду Директорії, Українська Національна Рада ЗУНР).

Верховна Рада УРСР як парламент радянського типу. Однопартійність як ключова характеристика політичної системи СРСР. Порядок діяльності та структура Верховної Ради УРСР. Статус депутата. Накази виборців. Система місцевих органів влади. Перебудова і зміни в політичній системі. Здобуття незалежності і реформування політичної системи.

Тема 5. Верховна Рада України. Внутрішня організація Верховної Ради

Структура, функції та повноваження Верховної Ради України. Порядок діяльності Верховної Ради України, її органів і посадових осіб. Закон України «Про комітети Верховної Ради України». Структура Верховної Ради України. Конституційний склад Верховної Ради України.

Загальнопарламентські інститути Верховної Ради: Голова Верховної Ради України, перший заступник Голови Верховної Ради, заступники Голови Верховної Ради (керівні посадові особи), апарат Верховної Ради та їх повноваження. Контрольні органи парламенту та Уповноважений з прав людини.

Тема 6. Депутатський корпус. Правовий статус народного депутата України.

Депутатський імунітет та індемнітет. Поняття «внутрішня організація парламенту». Регламент Верховної Ради України (ВР). Парламентські фракції (групи). Поняття «парламентська партія».

Постійні комітети (комісії) ВР. Принципи формування та повноваження. Спеціалізовані комітети (комісії). Тимчасові комісії. Процедура формування складу постійних і спеціальних комітетів (комісій). Допоміжний апарат Верховної Ради.

Тема 7. Законотворчий процес як основна функція парламенту

Поняття та зміст законодавчої функції парламентів. Організаційні питання законотворчості. Стадії законотворчості. Порядок внесення законопроекту до парламенту. Законодавча ініціатива. Суб'єкти законодавчої ініціативи. Етап обговорення законопроекту на пленарних засіданнях палат і в комітетах (комісіях). Процедура читання законопроекту. Англійська («трьох читань») та французька («комісій (комітетів)») системи розгляду законопроектів. Перше читання законопроекту. Друге читання законопроекту. Комітетська стадія. Стадія доповіді. Третє читання законопроекту.

Прийняття закону. Процедурні правила проведення голосування по законопроекту. Питання кворуму і способів голосування. Проста більшість, кваліфікована більшість. Підписання (санкціонування) закону главою держави. Відносне або відкладальне вето. Процедура подолання вето. Офіційне оприлюднення закону.

Тема 8. Контрольна функція парламенту

Поняття «парламентський контроль». Об'єкти парламентського контролю: виконавча влада, Глава держави, судова влада, збройні сили. Моделі парламентського контролю: особливості парламентських, президентських і змішаних держав.

Форми контролю: запит депутатів до глави уряду або окремих міністрів; інтерпеляція, депутатський запит, депутатська пропозиція; резолюція про довіру уряду; регулярні звіти урядів та міністерств про їхню діяльність; послання глав держав і тронні промови монархів. Постійні, спеціальні й слідчі комісії (комітети) як засоби парламентського контролю.

Парламентські слухання: функція, процедура проведення. Формальне затвердження парламентом звіту про виконання державного бюджету за рік. Рахункові (лічильні) палати парламентів.

Тема 9. Установча функція парламенту

Зміст установчої функції парламентів. Обрання глави держави парламентом. Участь у формуванні уряду. Моделі формування уряду: на парламентських засадах, позапарламентський спосіб. Участь парламентів у формуванні інших державних органів або призначенні посадових осіб.

Судові (квазісудові) функції парламентів: процедура імпичменту; право парламентів (палат) висувати на розгляд судових органів звинувачення проти вищих посадових осіб; оголошення амністій; право палат парламентів вирішувати спори про правомірність депутатського мандату й законність виборів.

Тема 10. Парламентська діяльність Європейського Союзу. Парламентська Асамблея Ради Європи. Міжпарламентське співробітництво країн.

Парламентська Асамблея ЄВРОНЕСТ — парламентський орган «Східного партнерства» між ЄС та його Східноєвропейськими партнерами. Меморандум (2015 р.) про взаєморозуміння між ВРУ та ЄП про спільні рамки парламентської підтримки та підвищення інституційної спроможності.

Європарламент як представницький орган європейського співтовариства. Становлення та розвиток Європейського Парламенту в інституційному механізмі ЄС, правовий статус Парламенту Європейського Союзу. Організаційно-правові засади функціонування Європарламенту.

Тема 11. Модернізація парламенту та моніторинг парламентської діяльності.

Модернізація парламенту та моніторинг парламентської діяльності в Україні. Світовий досвід модернізації парламентської діяльності. План дій з реалізації Декларації відкритості парламенту в Україні. Аналітичні звіти про підсумки законодавчої роботи. Результати парламентського моніторингу в Україні (Лабораторія законодавчих ініціатив) і світі. Відповідальність парламентаріїв перед суспільством за результати діяльності.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	281 ПУА_мд_2024				281 ПУА_м_з_2024 [1] (л. н.)			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с. р.
Тема 1. Парламентаризм як політичний інститут: теоретико-методологічні підходи вивчення	11	2	2	7	12	2*	—	10
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму	10	2	—	8	12	—	—	12
Тема 3. Структура сучасних парламентів. Сучасні моделі парламентаризму	13	2 2	2	7	10	2	—	8
Тема 4. Витоки українського парламентаризму. Парламентаризм в Україні за радянських часів та в новітній період	11	2	2	7	12	—	—	12
Тема 5. Верховна Рада України. Внутрішня організація Верховної Ради	13	2 2	2	7	10	—	2	8
Тема 6. Депутатський корпус. Правовий статус народного депутата України.	10	2	—	8	10	2	—	8
Тема 7. Законотворчий процес як основна функція парламенту	11	2	2	7	10	2	—	8

Тема 8. Контрольна функція парламенту	11	2	2	7	10	–	2	8
Тема 9. Установча функція парламенту	10	2	–	8	12	–	–	12
Тема 10. Парламентська діяльність Європейського Союзу. Парламентська Асамблея Ради Європи. Міжпарламентське співробітництво країн.	11	2	2	7	10	2	–	8
Тема 11. Модернізація парламенту та моніторинг парламентської діяльності.	9	2	–	7	12	–	–	12
у т. ч. індивідуальне завдання (контрольна робота)	–	–	–	–	40	–	–	40
Усього годин	120	26	14	80	120	10	4	106
ІСПИТ	27	–	–	–	27	–	–	–

* 1 семестр 2024-2025 навч. року

8. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма
	281 ПУА_мд_2024	281 ПУА_м_з_2024 [1] (л. н.)
Тема 1. Парламентаризм як політичний інститут: теоретико-методологічні підходи вивчення	2	–
Тема 3. Структура сучасних парламентів. Сучасні моделі парламентаризму	2	–
Тема 4. Витоки українського парламентаризму. Парламентаризм в Україні за радянських часів та в новітній період	2	–
Тема 5. Верховна Рада України. Внутрішня організація Верховної Ради	2	2
Тема 7. Законотворчий процес як основна функція парламенту	2	–
Тема 8. Контрольна функція парламенту	2	2
Тема 10. Парламентська діяльність Європейського Союзу. Парламентська Асамблея Ради Європи. Міжпарламентське співробітництво країн.	2	–
Разом	14	4

8. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин	
	денна форма	заочна форма
	281 ПУА_мд_2024	281 ПУА_м_з_2024 [1] (л. н.)
Тема 1. Парламентаризм як політичний інститут: теоретико-методологічні підходи вивчення	7	10
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму	8	12
Тема 3. Структура сучасних парламентів. Сучасні моделі парламентаризму	7	8
Тема 4. Витоки українського парламентаризму. Парламентаризм в Україні за радянських часів та в новітній період	7	12
Тема 5. Верховна Рада України. Внутрішня організація Верховної Ради	7	8
Тема 6. Депутатський корпус. Правовий статус народного	8	8

депутата України.		
Тема 7. Законотворчий процес як основна функція парламенту	7	8
Тема 8. Контрольна функція парламенту	7	8
Тема 9. Установча функція парламенту	8	12
Тема 10. Парламентська діяльність Європейського Союзу. Парламентська Асамблея Ради Європи. Міжпарламентське співробітництво країн.	7	8
Тема 11. Модернізація парламенту та моніторинг парламентської діяльності.	7	12
Разом	80	106

10. Індивідуальні завдання

Реалізація даного напрямку роботи передбачена шляхом виконання індивідуалізованого навчального завдання, яке здобувач вищої освіти *заочної форми навчання* виконує самостійно в позааудиторний час у формі контрольної роботи.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
ПРН 01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень	Виконання завдань на практичних заняттях (крім тем 2, 6, 9, 11) Контрольна робота (№ 1 за темами 1-6; № 2 за темами 7-11) Виконання завдань самостійної роботи (за темами № 1-11) Екзамен	Виконання завдань на практичних заняттях (теми 5, 8) Виконання завдань самостійної роботи (контрольна робота, завдання якої охоплюють всі теми) Екзамен
ПРН 02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення		
ПРН 11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень		

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Для денної форми навчання (281 ПУА_мд_2024)

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Контрольна робота	Екзамен	
Тема 1. Парламентаризм як політичний інститут: теоретико-методологічні підходи вивчення	5	3	6	20	8
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму	×	3			3
Тема 3. Структура сучасних парламентів. Сучасні моделі парламентаризму	5	3			3

Тема 4. Витоки українського парламентаризму. Парламентаризм в Україні за радянських часів та в новітній період	5	3			8
Тема 5. Верховна Рада України. Внутрішня організація Верховної Ради	5	3			3
Тема 6. Депутатський корпус. Правовий статус народного депутата України	×	3			3
Тема 7. Законотворчий процес як основна функція парламенту	5	3			8
Тема 8. Контрольна функція парламенту	5	3			8
Тема 9. Установча функція парламенту	×	3			8
Тема 10. Парламентська діяльність Європейського Союзу. Парламентська Асамблея Ради Європи. Міжпарламентське співробітництво країн.	5	3	6		8
Тема 11. Модернізація парламенту та моніторинг парламентської діяльності.	×	3			8
Всього за темами	35	33	×	×	68
Контрольна робота	×	×	12	×	12
Екзамен	×	×	×	20	20
Разом	35	33	12	20	100

Для заочної форми навчання (281 ПУА_мз_2024 [1] (л. н.))

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання завдань на практичних заняттях	Контрольна робота	Екзамен	
Тема 1. Парламентаризм як політичний інститут: теоретико-методологічні підходи вивчення	—			—
Тема 2. Формування класичних теорій парламентаризму	—			—
Тема 3. Структура сучасних парламентів. Сучасні моделі парламентаризму	—			—
Тема 4. Витоки українського парламентаризму. Парламентаризм в Україні за радянських часів та в новітній період	—			—
Тема 5. Верховна Рада України. Внутрішня організація Верховної Ради	20			20
Тема 6. Депутатський корпус. Правовий статус народного депутата України	—	40	20	—
Тема 7. Законотворчий процес як основна функція парламенту	—			—
Тема 8. Контрольна функція парламенту	20			20
Тема 9. Установча функція парламенту	—			—
Тема 10. Парламентська діяльність Європейського Союзу. Парламентська Асамблея Ради Європи. Міжпарламентське співробітництво країн	—			—
Тема 11. Модернізація парламенту та моніторинг парламентської діяльності.	—			—
Всього за темами	40	×	×	40
Контрольна робота	×	40	×	40
Екзамен	×	×	20	20

Разом	40	40	20	100
-------	----	----	----	-----

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання
Виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів		Критерії оцінювання
Для денної форми навчання	Для заочної форми навчання	
281 ПУА_мд_2024	281ПУА_мз_2024 [П] (л. н.)	
0	0	завдання не виконано
1	1 – 5	здобувач вищої освіти не виявляє знань при виконанні більшої частини завдань; викладає матеріал не повно, поверхнево і непереконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у письмовому або мовленнєвому оформленні відповіді (недостатнє володіння термінологією)
2	6 – 10	здобувач вищої освіти не виявляє знань при виконанні більшої частини завдань; викладає матеріал не повно, поверхнево і непереконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у письмовому або мовленнєвому оформленні відповіді (недостатнє володіння термінологією); допускається суттєвих помилок або ним виконано, хоча і правильно, менше 50 % завдань
3	11 – 14	здобувач вищої освіти демонструє знання і розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно, обґрунтовуючи свої висновки, користується лише матеріалами лекції або підручника
4	15 – 19	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на практичних заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі
5	20	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на практичних заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; посилається на факти та матеріали, які знайдено та опрацьовано самостійно, додатково до рекомендованих джерел; аргументовано обґрунтовує свою думку

Виконання завдань самостійної роботи
(для денної форми навчання 281 ПУА_мд_2024)

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	завдання не виконано
1	здобувач вищої освіти не повністю виконав завдання для самостійного опрацювання (менше 60 %); роботу оформлено не належним чином або виконано та подано на перевірку несвоєчасно, відповіді носять формальний характер та не розкривають суті питання
2	здобувач вищої освіти виконав усі завдання, винесені на самостійну роботу; результати самостійної роботи викладені логічно та послідовно, але є неточності та окремі помилки; оформлення роботи виконано належним чином
3	здобувач вищої освіти виконав усі завдання, винесені на самостійну роботу; результати самостійної роботи викладені логічно та послідовно; оформлення роботи виконано належним чином; викладений матеріал характеризується як самостійний аналіз автора; опрацьовано належну кількість інформаційних джерел

Написання контрольної роботи
(для денної форми навчання 281 ПУА_мд_2024)

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	питання контрольної роботи не підготовлено
1-2	питання контрольної роботи не розкрито за сутністю та змістом; підготовлена здобувачем вищої освіти відповідь свідчить про низький рівень засвоєння матеріалу з навчальної дисципліни
3	питання контрольної роботи розкрито лише частково; здобувач вищої освіти продемонстрував знання основної термінології, але відсутні ознаки аналізу та самостійності висновків
4	питання контрольної роботи розкрито у повною мірою за обсягом і змістом; але в цілому здобувач вищої освіти демонструє лише знання основ теоретичного матеріалу, не наводить приклади, не володіє інформацією про стан парламентської діяльності в українській та світовій практиці
5	питання контрольної роботи розкрито у повною мірою за обсягом і змістом; лише частина відповіді має аналітичний характер; відповіді здобувача вищої освіти бракує самостійності у викладі матеріалу та формулюванні висновків
6	питання контрольної роботи розкрито у повному обсязі, зміст відповідає сутності питання; відповідь має аналітичний характер, продемонстровано самостійність у викладі матеріалу та формулюванні висновків

Написання контрольної роботи
(для заочної форми навчання 281ПУА_мз_2024 [1] (л. н.))*

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Теоретичне питання</i>	
0	частина контрольної роботи з написання теоретичного питання не виконано
1-3	питання контрольної роботи розкрито не у повному обсязі або його зміст не відповідає суті питання, текст не послідовний, містить суттєві помилки, оформлено не охайно
4-5	питання контрольної роботи розкрито лише частково, відсутній самостійний аналіз матеріалів, переважають цитати з підручників, виклад уривчастий, не систематизований, не достатній за обсягом і змістом
6-7	питання контрольної роботи в основному розкрито, але відсутній самостійний аналіз матеріалів, переважають цитати з підручників, виклад послідовний, відповідного змісту, але не достатній за обсягом
8-9	питання контрольної роботи розкрито у повному обсязі, проведено ґрунтовний самостійний аналіз матеріалів, виклад систематизований та послідовний, у списку використаних джерел відображено переважно підручники та монографії, відсутні посилання на публікації у періодичних виданнях
10	питання контрольної роботи розкрито у повному обсязі, проведено ґрунтовний самостійний аналіз матеріалів, виклад систематизований та послідовний, у списку використаних джерел відображено останні публікації з питань контрольної роботи, загальне оформлення роботи має естетичний вигляд; використано ілюстративний матеріал в роботі (схеми, таблиці тощо)
Всього 20 балів (два питання по 10 балів)	
<i>Завдання</i>	
0	завдання контрольної роботи не виконано
1-4	завдання контрольної роботи виконано не у повному обсязі, суть завдання не розкрита, мають місце суттєві помилки, оформлення неохайне
5-8	завдання контрольної роботи виконано майже у повному обсязі, але мають місце значні неточності, виклад матеріалу позбавлений самостійності
9-11	завдання контрольної роботи виконано у повному обсязі, зміст відповідає суті завдання, але трапляються певні неточності, виклад матеріалу позбавлений

	самостійності
12-15	завдання контрольної роботи виконано у повному обсязі, зміст відповідає суті завдання, але виклад матеріалу позбавлений самостійності
16-18	завдання контрольної роботи виконано у повному обсязі, зміст відповідає суті завдання, виклад матеріалу носить самостійний характер
19-20	завдання контрольної роботи виконано у повному обсязі, зміст відповідає суті завдання, виклад матеріалу має самостійний аналітичний характер
Завдання – 20 балів	
Загальна кількість балів за контрольну роботу – 40 балів	

* виконання всіх складових контрольної роботи обов'язкове

Екзамен

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	завдання не виконано
1-3	здобувач вищої освіти не повністю надав відповідь на теоретичне питання (менше 60 %); відповідь носить формальний характер та не розкривають суті питання
4-5	здобувач вищої освіти не повністю надав відповідь на теоретичне питання (менше 75 %); відповідь носить формальний характер та лише частково розкривають суть питання; у відповіді є неточності та суттєві помилки
6-7	здобувач вищої освіти повністю відповів на теоретичне питання; відповідь викладена послідовно, але висновки позбавлені самостійного аналізу автора, переважають узагальнення, недостатньо конкретних фактів; у відповіді є неточності та окремі помилки
8-9	здобувач вищої освіти повністю відповів на теоретичне питання; відповідь викладена логічно та послідовно; висновки містять ознаки самостійного аналізу автора; у відповіді є окремі неточності
10	здобувач вищої освіти повністю відповів на теоретичне питання; відповідь викладена логічно та послідовно; висновки містять ознаки глибокого самостійного аналізу автора; наведені у відповіді факти свідчать про належне опрацювання додаткової літератури та інформаційних джерел за темами навчальної дисципліни
	Всього 20 балів (два теоретичні питання по 10 балів)

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене під час вивчення навчальної дисципліни

Комп'ютер (ноутбук) або мультимедійний (проектор) та проекційний екран; наявність доступу до мережі Інтернет (wi-fi) для демонстрації презентаційних матеріалів в ході лекцій та практичних занять, для перегляду відеоматеріалів.

13. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни «Парламентська діяльність» передбачає:

– щодо *термінів виконання та перескладання*: здобувач вищої освіти повинен дотримуватися дедлайнів при виконанні завдань на практичних заняттях та у ході виконанні завдань самостійної роботи; передбачено, згідно з Положенням ПДАУ про оцінювання результатів навчання, повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості, але не більше двох разів, а також повторне проходження контрольного заходу для підвищення позитивної оцінки; здобувача вищої освіти не буде допущено до семестрового контролю (екзамену) у разі, якщо набрана ним упродовж семестру кількість балів за всіма формами контролю, буде менше, ніж межа задовільного навчання (59 балів);

– щодо *академічної доброчесності*: здобувачі вищої освіти керуються відповідними Положеннями ПДАУ та самостійно виконують навчальні завдання поточного та підсумкового контролю; обов'язково посилаються на джерела інформації у разі використання ідей, розробок,

тверджень, відомостей; дотримуються норм законодавства України про авторське право і суміжні права; надають достовірну інформацію про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; списування під час виконання завдань на практичних заняттях або в ході виконання контрольної роботи дає підстави викладачу оцінити діяльність здобувача на 0 балів;

– щодо *відвідування занять*: здобувачі вищої освіти відвідують заняття згідно з розкладом як в офлайн-, так і в онлайн-форматі, уникаючи запізньонь; здійснюють відпрацювання пропусків занять, якщо вони мали місце з поважних причин; використання мобільних пристроїв під час навчального процесу не допускається, крім випадків, коли цього потребує організація роботи на навчальних заняттях або особисті надзвичайні обставини, що виникли у здобувача;

– щодо *зарахування результатів навчання неформальної / інформальної освіти*: здобувачі можуть самостійно або після консультацій з викладачем опанувати на онлайн-платформах або в інший спосіб навчальні програми (проекти), курси, що матиме підтвердження у вигляді сертифікату з визначенням кількості годин та тематикою занять. За наявності сертифікату окремі теми, що відповідають змісту навчальної програми та очікуваним результатам навчання можуть бути здобувачеві перезараховані згідно Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти ПДАУ;

– щодо *оскарження результатів оцінювання*: оскарження результатів оцінювання здійснюється здобувачем вищої освіти виключно у відповідності до процедури та у терміни, які визначені Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ПДАУ.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

Законодавчі акти

1. Конституція України : Основний Закон від 28.06.1996 р. (редакція від 01.01.2020 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#top> (дата звернення: 29.08.2023 року).

2. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04 квітня 1995 р. № 116/95-ВР (редакція від 11.04.2021 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text> (дата звернення: 29.08.2023 року).

3. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (редакція від 05.08.2021 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text> (дата звернення: 29.08.2023 року).

4. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (редакція від 24.02.2021 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text> (дата звернення: 29.08.2023 року).

5. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР (редакція від 16.07.2021 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 29.08.2023 року).

Навчально-наукова література

1. Гошовська В.А. Парламентаризм : підручник. К. : НАДУ, 2016. 672 с.

2. Діяльність народного депутата України у Верховній Раді України: Посібник для народних депутатів України; авт. Лінецький С. В., Крижанівський В. П., Крук О. І.; Проект USAID. К.: Друкарський дім Олега Федорова, 2019. 104 с.

3. Історія держави і права зарубіжних країн : підручник /О. М. Бандурка, О.М.Головко, І.А.Логвиненко та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Бандурки; вступ. слово О.М.Бандурки. 2-ге вид., допов. та змін. Харків : ХНУВС, 2021. 596 с.

4. Конституційне право України : навч. посібник, вид. 2-ге, перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філяніна. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 293 с.

5. Конституційне право України: прагматичний курс : навч. посіб. / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан та ін. за заг. ред. М.В. Афанасьєвої, А.А. Єзерова. Одеса: Юридична література,

2017. 256 с.

6. Конституційне право України: підручник. Вид. 10-те (ювілейне): перероб. та доп. Ужгород: РІК-У, 2020. 504 с.

7. Парламентаризм та законотворення: вибрані лекції / Упорядники: О. Л. Копиленко, Є. Р. Бершеда, Ю. О. Волошин, І. М. Мишак. К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2017. 498 с.

8. Парламентська діяльність: цінності, стандарти, компетентність: Словник основних термінів / за заг. ред. проф. Гошовської В.А. / Авт. кол. К. : НАДУ, 2016. 153 с. Серія «Бібліотека народного депутата».

9. Парламентський контроль: практичні поради та рекомендації для підвищення ефективності : посібник; Проект ЄС-ПРООН з парламентської реформи. Київ, 2021. 80 с.

10.Словська І.Є. Конституційно-правовий статус парламенту – Верховної Ради України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 335 с.

11. Цінності, стандарти, компетентність у парламентській діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В. А. Гошовської. К. : НАДУ, 2016. 193 с. Серія «Бібліотека народного депутата».

12. Шляхтун П. П. Парламентаризм: словник-довідник. К. : Парлам. вид-во, 2003. 230 с.

Допоміжні

1. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 672 с.

2. Верховна Рада України : інформаційна довідка / авт.-упоряд. В. О. Зайчук. Вип. 3. К. : Парлам. вид-во, 2006. 254 с.

3. Георгіца А. З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії і практики. Чернівці: Чернівецький держ. ун-т ім. Ю. Федьковича, 1998. 484 с.

4. Журавський В. Український парламентаризм на сучасному етапі: теоретико-правовий аспект : монографія. К., 2001. 248 с.

5. Кислий П. Становлення парламентаризму в Україні: на тлі світового досвіду. К. : Абрис, 2000. 414 с.

6. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів. Вид. 5-те, перероб. та допов. / Барабаш Ю.Г. та ін. Харків: Право, 2018. 387 с.

7. Конституційне право України: посіб. для підготовки до іспитів / Ю.Г. Барабаш, Л.К. Байрачна, І.І. Дахова та ін. Харків: Право, 2015. 328 с.

8. Орленко В. І., Орленко В. В. Історія держави і права зарубіжних країн : посіб. для підготов. до іспитів; 3-тє вид. К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. 244 с.

9. Основи вітчизняного парламентаризму: підруч. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / за заг. ред. В. А. Гошовської. К. : НАДУ, 2012. Т. 1. 408 с.; Т. 2. 340 с. (Бібліотека магістра).

10.Парламентаризм в Україні та країнах Європи: історико-правова ретроспектива і сучасність: Матеріали 14-тої Всеукраїнської наукової конференції. Наукові конференції історико-правової проблематики. Вип. 14 / Терлюк І.Я. (упорядкування); ІППО НУ «Львівська політехніка». Львів: Л-Прес, 2022. 224 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/22813/vipusk-14-2022-r.pdf?Sequence=1&isAllowed=y>

11.Парламентаризм та парламентська діяльність: словник-довідник / уклад. В. А. Гошовська та ін.; за заг. ред. д. політ.н., проф. В.А.Гошовської. К. : НАДУ, 2012. 228 с.

12.Ресніт О. Розвиток парламентаризму в Україні. К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. 125 с.

13.Теорія парламентаризму : навч. посібник; М. А. Бучин та ін. Львів : Вид-во Львівської політехн., 2011. 392 с.

14.Український парламентаризм: минуле і сучасне / за ред. Ю. Шемшученка. К., 1999. 368 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>
2. Національне агентство України з питань державної служби (НАДС): офіційний сайт. URL: <https://nads.gov.ua/>

3. Юристконсульт : Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства). URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html>

4. Електронна юридична бібліотека. URL: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka>

5. Студентський юридичний портал України. URL: http://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/41

6. EuroNest Parliamentary Assembly : офіційний сайт. URL: <http://www.europarl.europa.eu/euronest/en/home.html>
7. Лабораторія законодавчих ініціатив: громадська організація : офіційний сайт. URL: <http://parlament.org.ua/>
8. Інститут Законодавства Верховної Ради України : офіційний сайт. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/>

Рекомендовані онлайн-курси

1. PRO парламент: навіщо нам депутати : Курс онлайн-навчання. ВУМ: Відкритий університет майдану. URL: <https://vumonline.ua/course/pro-parliament-why-do-we-need-deputies/>
2. Вступ до конституційного права: Курс онлайн-навчання. Онлайн-платформа Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:UzhNU+CL101+2018_T3
3. Демократія: від теорії до практики : Курс онлайн-навчання. EdEra – українська студія онлайн-освіти. URL: <https://demcourse.theworkademy.com/uk/#intros>
4. Політики: як обирати аби не шкодувати : Курс онлайн-навчання. Онлайн-платформа Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+ELECTIONS101+2018_T3
5. Громадська та політична участь: базовий курс. Курс онлайн-навчання. Онлайн-платформа Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+CPP101+2021_T1
6. Стандарти належного врядування для організацій громадянського суспільства : Курс онлайн-навчання. Онлайн-платформа Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:OSCE+GGSCSO101+2021_T1
7. Доступ до публічної інформації для громадських активістів: Курс онлайн-навчання. Онлайн-платформа Prometheus. URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:COE+PIPA101+2017_T3